

Sygn. akt III AUa 120/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 marca 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Elżbieta Czaja
Sędziowie:	SA Teresa Czekaj (spr.) SA Bogdan Świerk
Protokolant: st.sekr.sądowy Urszula Goluch-Nikanowicz	

po rozpoznaniu w dniu 26 marca 2013 r. w Lublinie

sprawy W. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji wnioskodawczyni W. K.

od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie

z dnia 30 listopada 2012 r. sygn. akt VII U 2617/12

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 120/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 24 kwietnia 2012 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. odmówił W. K. przyznania prawa do emerytury, z uwagi na nielegitymowanie się 15-letnim okresem zatrudnienia w warunkach szczególnych.

Zakład nie uwzględnił jako pracy w szczególnych warunkach okresów zatrudnienia ubezpieczonej w Zakładzie Produkcji (...) Spółce z o.o. w okresach: od 17 kwietnia 1975 r. do 7 grudnia 1976 r., od 1 kwietnia 1977 r. do 31 grudnia 1979 r., od 3 kwietnia 1979 r. do 24 lutego 1980 r., od 19 lutego 1981 r. do 16 marca 1982 r., od 4 czerwca 1991 r. do 30 lipca 1992 r., od 1 sierpnia 1992 r. do 31 grudnia 1992 r., od 1 lutego 1993 r. do 31 grudnia 1995 r., od 2 stycznia 1996 r. do 30 listopada 1998 r. – czyli łącznie (po wyłączeniu urlopów bezpłatnych i zwolnień lekarskich) 12 lat, 8 miesięcy i 22 dni. W ocenie organu rentowego wskazane w świadectwie stanowisko „obuwnik” nie odpowiadało bowiem ściśle nazwie stanowiska określonego w wykazie stanowiącym załącznik do powołanych przepisów resortowych.

Odwołanie od tej decyzji złożyła W. K., domagając się przyznania prawa do emerytury. Wskazała, że w spornych okresach wykonywała pracę w warunkach szczególnych.

Organ rentowy domagał się oddalenia odwołania.

Wyrokiem z dnia 30 listopada 2012 r. Sąd Okręgowy w Lublinie oddalił odwołanie.

Swoje rozstrzygnięcie Sąd Okręgowy oparł na następujących podstawach faktycznych i prawnych.

W. K., ur. (...), wniosek

o przyznanie jej prawa do emerytury złożyła w dniu 13 kwietnia 2012 r.

Od dnia 16 kwietnia 1975 r. do dnia 2 stycznia 2000 r. była zatrudniona w (...) S.A. w Ł., a od dnia 3 stycznia 2000 r. do dnia 31 października 2000 r. w Zakładzie Produkcji (...) Spółce z o.o. Od dnia 3 listopada 2000 r. W. K. jest uprawniona do zasiłku przedemerytalnego. Z dniem 1 sierpnia 2004 r. wypłatę zasiłku przejął Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.. Organ rentowy w oparciu o przedłożone dokumenty uznał za udowodniony staż pracy ubezpieczonej na dzień 1 stycznia 1999 r. w wymiarze: 23 lat, 7 miesięcy, 19 dni, w tym 20 lat, 3 miesiące i 14 dni okresów składkowych oraz 3 lata, 4 miesięcy i 5 dni okresów nieskładkowych. W. K. nie przystąpiła do otwartego funduszu emerytalnego.

Sąd Okręgowy wskazał, że fakt zatrudnienia wnioskodawczynie w okresie od dnia 16 kwietnia 1975 r. do dnia 2 stycznia 2000 r. w (...) S.A. w Ł. jest niesporny w sprawie. W tym czasie udzielono jej urlopu wychowawczego od 17 marca 1982 r. do 2 maja 1983 r., od 10 września 1984 r. do 30 grudnia 1984 r., od 2 maja 1985 r. do 16 stycznia 1987 r. Ubezpieczona przebywała również na urloпах bezpłatnych: w 1993 r. przez okres 28 dni, w 1994 r. – 3 dni, w 1995 r. – 1 dzień, w 1997 r. – 2 dni.

Wymienione przedsiębiorstwo zajmowało się produkcją obuwia. W. K. była zatrudniona na stanowisku obuwnika, wykonywała czynności na wydziale montażu. W okresie zatrudnienia została przeszkolona na różnych stanowiskach: siekania na maszynie hydraulicznej, prasowania otoka na maszynie, powlekania klejem, maszynowego zawijania obłożyn, lamowania cholewy, szycia na maszynie II-igłowej, smarowania otoka, ścierania fałd, przyczepiania cholewek w pięcie, nanoszenia kleju, zakładania ozdób w cholewkach, powlekania klejem podeszew i cholewek, wklejania zakładek, obciążania zakładek, prasowacza.

Wnioskodawczynie początkowo zajmowała się wykrawaniem elementów wierzchów, a następnie powlekaniem klejem podeszew i cholewek, wklejaniem i obciążaniem zakładek, wklejaniem wyściółek. Praca była wykonywana przy taśmie, po naniesieniu kleju układała elementy na taśmie. Do obowiązków skarżącej należało również apreturowanie. Używając wówczas odpowiedniego urządzenia przeznaczonego do natrysku, pokrywała odpowiednimi środkami gotowe buty celem nadania im pożądanego połysku. Okresowo ubezpieczona była kierowana do innych prac, w tym przy użyciu specjalnej maszyny wykonywała czynności polegające na ścieraniu fałd i ćwiekowaniu. Szkodliwe warunki pracy związane były z obecnością oparów z kleju w trakcie czynności klejenia, kurzu przy ścieraniu fałd, hukiem spowodowanym przez pracujące na hali maszyny.

Powyższe okoliczności Sąd Okręgowy ustalił na podstawie zeznań i wyjaśnień wnioskodawczynie oraz zeznań świadków: A. W., A. S., T. B.. Zeznaniami świadków Sąd Okręgowy dał wiarę w pełnym zakresie. Natomiast zeznania wnioskodawczynie zasługiwały, w jego ocenie, na wiarę w części, w jakiej znalazły potwierdzenie w dołączonych dokumentach i zeznaniach świadków.

Sąd Okręgowy wskazał, że świadkowie byli zatrudnieni w spornym okresie w (...) Zakładach (...) w Ł.. Na wydziale montażu, na którym pracowali razem z wnioskodawczynią, m.in. były wykonywane czynności polegające na łączeniu spodów buta z wierzchem.

Świadek A. S. była zatrudniona w tym zakładzie w latach 1973 – 1998 na jednym stanowisku, tj. tzw. aktywizowaniu. Zeznała, że gdy pracowały razem z wnioskodawczynią na montażu numer 444, wnioskodawczynie wklejała zakładki,

tj. element w pięcie buta oraz pracowała na apreturze. Widywała ją również na wydziale montażu numer 443, jak pokrywała podeszwy i wierzchy klejem. Świadek zeznała, że uciążliwe warunki pracy były związane z hukiem spowodowanych pracą wielu maszyn, nieprzyjemnym zapachem z kleju i skór.

Świadek A. W. zeznała, że widziała, jak skarżąca wklejała zakładki, kleiła spody z wierzchnią częścią buta, pracowała na apreturze.

Świadek T. B. pracowała w dziale montażu, a także przez pewien okres również w szwalni. Przyznała, że odwołująca wykonywała czynności polegające na powlekaniu klejem spodów i wierzchów buta, wklejała zakładki, pracowała na apreturze. Świadek zeznała, że osobom zatrudnionym na montażu było wydawane mleko i środki czystości.

Sąd Okręgowy wskazał, że ze względu na upływ czasu świadkowie nie byli w stanie określić, w jakich okresach W. K. wykonywała określone przez nich czynności. Nie wykluczyli również, że mogły być jej powierzane okresowo inne prace.

Na podstawie akt osobowych Sąd Okręgowy ustalił, że W. K. została przyjęta do pracy w (...) Zakładach (...) w Ł. z dniem 16 kwietnia 1975 r. jako pracownik bezpośrednio produkcyjny na okres próbny do dnia 29 kwietnia 1975 r., a następnie na okres wstępny do dnia 15 kwietnia 1976 r. Od 16 kwietnia 1975 r. do 8 maja 1975 r. odbyła przeszkolenie w zakresie obuwnika wykrawacza. Z dniem 1 maja 1975 r. powierzono jej obowiązki obuwnika wykrawacza na oddziale 413. W dniu 16 kwietnia 1976 r. zawarto z nią umowę na czas nieokreślony, a jej stanowisko określono jako obuwnik wykrawacz. W osobowej karcie prac wskazano, że wykrawaniem elementów wierzchów zajmowała się od 17 kwietnia 1975 r. do 7 grudnia 1976 r.

Wobec powyższych ustaleń Sąd Okręgowy stanął na stanowisku, że nie zasługują na wiarę zeznania skarżącej w części, w jakiej wskazywała, iż w tym czasie przez okres 2 tygodni wykonywała czynności na szwalni, a następnie zajmowała się klejeniem.

Z zeznań wnioskodawczyni i świadków wynika, że w czasie zatrudnienia w zakładach (...) do jej obowiązków należały głównie czynności związane z klejeniem, a także praca „na apreturze”.

Jednakże skarżąca wykonywała również okresowo inne czynności, na co wskazuje chociażby fakt przeszkolenia na różnych stanowiskach pracy. Ubezpieczona została przeszkolona w zakresie wywijania podszewek i sklepywania oraz ścierania krawędzi i przyznała, że wykonywała te czynności.

Sąd Okręgowy wskazał, że W. K. nie określiła precyzyjnie, w jakich okresach wykonywała poszczególne prace. Jej zeznania w tym zakresie ze względu na istotne sprzeczności nie zasługiwały, zdaniem Sądu, na wiarę. Wnioskodawczyni wyjaśniła, że zajmowała się głównie klejeniem, natomiast inne czynności wykonywała jedynie dorywczo, przy czym przez długi okres pracowała na tzw. apreturze. Jednocześnie wskazała, że nie pamięta dokładnie, w jakich to było latach. Nie potrafiła podać, jakie prace wykonywała w okresach niewymienionych w świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach. Następnie zeznała, że w tych okresach wyłączonych przez zakład pracy wykonywała czynności związane z klejeniem, a przez 5 - 6 lat przed 1990 r. pracowała „na apreturze”.

Sąd Okręgowy wskazał, że w zakładzie przeprowadzany był instruktaż b.h.p. na różnych stanowiskach pracy, przy czym z zeznań skarżącej i świadków wynika, że z takim przeszkoleniem nie zawsze wiązało się podjęcie czynności na określonym stanowisku. Zakład pracy prowadził natomiast ewidencje dotyczącą prac traktowanych przez zakład jako wykonywanych w szczególnych warunkach. Wpisy w osobowych kartach prac zostały poświadczane przez pracownika i upoważnioną osobę, w tym mistrza produkcji.

Powyższe dowody z dokumentów Sąd Okręgowy uznał za wiarygodne, gdyż zostały sporządzone przez upoważnione osoby, spełniają wymogi formalne, przechowywane są przez uprawniony podmiot, a ich autentyczność nie była kwestionowana przez strony.

Sąd zauważył, że wprawdzie z zeznań świadków wynika, że wpisy te nie były prowadzone na bieżąco, a czasami dokonywano ich w związku z przeprowadzanymi przez odpowiednie służby kontrolami, jednakże brak było, w jego

ocenie, podstaw do przyjęcia, iż nie odzwierciedlają one rzeczywistego stanu rzeczy. Skarżąca nie podważyła ich skutecznie żadnymi innymi dowodami. Z dokumentów tych wynika zatem, że W. K. w poszczególnych okresach wykonywała następujące prace: 1/ od 17 kwietnia 1975 r. do 7 grudnia 1976 r. – wykrawanie elementów wierzchów; 2/ od 1 kwietnia 1977 r. do 31 grudnia 1978 r. i od 3 kwietnia 1979 r. do 30 sierpnia 1979 r. – powlekanie klejem; 3/ od 31 sierpnia 1979 r. do 24 lutego 1980 r. – ścieranie fałd; 4/ od 19 lutego 1981 r. do 16 marca 1982 r. i od 4 czerwca 1991 r. do 30 lipca 1992 r. – nanoszenie kleju; 5/ od 1 sierpnia 1992 roku do 31 października 1992 r., od 1 grudnia 1992 r. do 31 grudnia 1992 r., od 1 lutego 1993 r. do 31 maja 1993 r., od 1 sierpnia 1993 r. do 31 sierpnia 1993 r. - powlekanie klejem, 6/ od 1 września 1993 r. do 30 czerwca 1994 r., od 1 sierpnia 1994 r. do 31 sierpnia 1994 r., od 2 stycznia 1995 r. do 31 grudnia 1995 r., od 2 stycznia 1996 r. do 30 kwietnia 1996 r., od 6 maja 1996 r. do 31 maja 1996 r., od 3 czerwca 1996 r. do 30 czerwca 1996 r., od 1 sierpnia 1996 roku do 30 czerwca 1997 r., od 1 sierpnia 1997 r. do 31 grudnia 1997 r. – wklejanie zakładek; 7/ od 5 stycznia 1998 r. do 30 czerwca 1998 r. - powlekanie klejem 8/ od 1 lipca 1998 r. do 30 listopada 1998 r. – wklejanie, obciąganie zakładek.

Sąd Okręgowy stwierdził, że w powyższych dokumentach uwzględnione zostały wszystkie okresy, w czasie których W. K. zajmowała się klejeniem, ścieraniem fałd. Brak jest więc podstaw do przyjęcia, że czynności takie wykonywała również w innych okresach niewymienionych w powołanym dokumencie.

Natomiast z zeznań przesłuchanych osób wynika, że do obowiązków odwołującej należała również apretura. W. K. zeznała, że w okresach wyłączonych w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach mogła faktycznie zajmować się apreturą. W tej sytuacji, mając na uwadze treść zeznań skarżącej i świadków, należało przyjąć, iż w okresach pracy niewymienionych w osobowej karcie prac ubezpieczona zajmowała się apretowaniem. Praca na tym stanowisku nie była traktowana przez zakład jako wykonywana w szczególnych warunkach i nie została wymieniona w osobowej karcie prac.

Mając na względzie ustalony stan faktyczny Sąd Okręgowy uznał, że odwołanie W. K. nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Okręgowy wskazał, że zgodnie z art. 24 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2009 roku, Nr 153, poz. 1227, ze zm.) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku emerytalnego, wynoszącego co najmniej 60 lat dla kobiet.

Wnioskodawczyni nie ukończyła 60 lat, zatem nie spełnia warunków niezbędnych do ustalenia jej prawa do emerytury w oparciu o powołany przepis.

Natomiast w myśl art. 46 w związku z art. 32 cyt. ustawy ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r., a przed dniem 1 stycznia 1969 r. będącym pracownikami zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze przysługuje emerytura w wieku niższym niż wskazany, jeżeli nie przystąpili do otwartego funduszu emerytalnego i warunki do uzyskania emerytury określone w tych przepisach spełnią do dnia 31 grudnia 2008 r. Przy czym wiek emerytalny, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie, których wymienionym osobom przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych. Według § 4 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli osiągnął wiek emerytalny wynoszący 55 lat dla kobiet oraz ma wymagany okres zatrudnienia, w tym, co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Sąd Okręgowy wskazał, że W. K. do dnia 31 grudnia 2008 r. nie osiągnęła wymaganego przez cytowany przepis wieku emerytalnego 55 lat. Jednakże zgodnie z art. 184 ust. 1 wymienionej wyżej ustawy ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 roku przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego m.in. w art. 32 ustawy (tj. 55 lat dla kobiet), jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy (tj. 1 stycznia 1999 roku) osiągnęli okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 ustawy, tj. wynoszący dla kobiet 20 lat, w tym wymagany w przepisach dotychczasowych okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (15 lat). Emerytura taka przysługuje pod

warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego oraz rozwiązania stosunku pracy - w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem (art. 184 ust. 2 ustawy). Okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w przepisach są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, obowiązującym na danym stanowisku pracy. Okoliczności te stwierdza zakład pracy.

Zakład pracy w wydanym świadectwie pracy potwierdził wykonywanie przez W. K. pracy w szczególnych warunkach (przypadająca do dnia 31 grudnia 1998 r.) w okresach: od 17 kwietnia 1975 r. do 7 grudnia 1976 r.,

od 1 kwietnia 1977 r. do 31 grudnia 1978 r., od 3 kwietnia 1979 r. do 24 lutego 1980 r., od 19 lutego 1981 r. do 16 marca 1982 r., od 4 czerwca 1991 r. do 30 lipca 1992 r., od 1 sierpnia 1992 r. do 31 grudnia 1992 r., od 1 lutego 1993 r. do 31 grudnia 1995 r., od 2 stycznia 1996 r. do 30 listopada 1998 r.

Wskazano, że w tym czasie (łącznie 12 lat, 9 miesięcy i 5 dni) W. K. zatrudniona na stanowisku obuwnika wykonywała prace związane ze szlifowaniem, klejeniem i wykańczaniem wyrobów przemysłu skórzanego wymienione w dziale VII, poz. 14 wykazu A, stanowiącego załącznik do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. oraz w dziale VII, poz. 14, pkt 1 – 5 wykazu A stanowiącego załącznik nr 1 do Zarządzenia Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego Nr 7 z dnia 7 lipca 1987 r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach w zakładach pracy resortu przemysłu chemicznego i lekkiego. Sąd wskazał, że dokument ten faktycznie nie określa ściśle rodzaju wykonywanych przez odwołującą czynności, zaś podane stanowisko „obuwnik” nie jest precyzyjne i zgodne z nazwą wskazaną w przepisach resortowych zawierających wykaz stanowisk, na których wykonywana jest praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, jednakże ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, a w szczególności z dokumentów zawartych w aktach osobowych i zeznań świadków wynika, że wnioskodawczyni w okresach wskazanych w świadectwie wykonywała stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, prace związane z klejeniem, szlifowaniem i wykańczaniem wyrobów przemysłu skórzanego, które to prace są wymienione w dziale VII, poz. 14 wykazu A stanowiącego załącznik do cytowanego rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku. Prace obuwnika - przy ścieraniu, ścienianiu i szlifowaniu elementów wyrobów, nanoszeniu kleju i sklejanii elementów wyrobów z użyciem klejów toksycznych, formowaniu cholewek, ćwiekowaniu są traktowane jako prace w szczególnych warunkach, wymienione są odpowiednio w wykazie A, dziale VII, poz. 14 pkt 1, 2, 4 załącznika Nr 1 do zarządzenia nr 7 Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego z dnia 7 lipca 1987 roku w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu przemysłu chemicznego i lekkiego (Dz. Urz. z 1987 roku, Nr 4).

Sąd Okręgowy wskazał, że z okresów wymienionych w świadectwie należy wyłączyć okresy urlopów bezpłatnych, tj. w 1994 r. – 3 dni, w 1995 r. – 1 dzień, w 1997 r. – 2 dni. Wyłączeniu podlega również wykazany okres poracy przy wykrawaniu elementów wierzchów. Praca taka nie jest traktowana jako świadczona w szczególnych warunkach bowiem nie jest wymieniona w powołanym wykazie A, dziale VII, punkcie 12, w którym jest mowa o produkcji spodów obuwniczych ze skóry, gumy i tworzyw sztucznych oraz o klejeniu i powlekaniu tkanin obuwniczych. Zatem tylko przy wykrawaniu spodów obuwia oraz przy wykrawaniu wielowarstwowym tekstylu prace są traktowane, jako wykonywane w szczególnych warunkach.

Jednocześnie, mając na uwadze powyższe ustalenia, Sąd Okręgowy przyjął, że ubezpieczona w pozostałym okresie zatrudnienia w w/w zakładzie nie wykonywała prac kwalifikowanych, jako świadczonych w szczególnych warunkach, bowiem prace polegające na pokrywaniu obuwia środkiem nabłyszczającym (tj. na tzw. apreturze) niewymienione w świadectwie nie zostały wyszczególnione w powołanym wyżej wykazie A stanowiącym załącznik do cyt. rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. Sąd podkreślił, że czynności te nie należą do prac polegających na wykańczaniu wyrobów przemysłu skórzanego. Apretura ma bowiem na celu jedynie uszlachetnienie materiału (skóry) nadając mu lepszych cech, podniesienie właściwości użytkowych. Powłoka takiej apretury polepsza wygląd buta, a skóra w ten sposób uzyskuje połysk. Do takich prac nie należą również m.in. prace polegające na zakładaniu ozdób w cholewkach.

Z uwagi zatem na fakt, iż ubezpieczona nie legitymuje się 15 - letnim okresem pracy wykonywanej w szczególnych warunkach, w ocenie Sądu Okręgowego brak było podstaw do ustalenia jej prawa do emerytury w oparciu o powołane wyżej przepisy. Z tych względów Sąd Okręgowy oddalił odwołanie ubezpieczonej.

Apelację od powyższego wyroku wniosła W. K. zarzucając: 1/ błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wydania zaskarżonego wyroku polegający na nieuzasadnionym przyjęciu, że nie został udowodniony 15-letni okres zatrudnienia w warunkach szczególnych; 2/ przyjęcie przez sąd, że apreturowanie obuwia stanowi jedynie czynności kosmetyczne i nie jest pracą w warunkach szczególnych mimo braku wiadomości specjalnych w tym zakresie i mimo konieczności sięgnięcia w powyższym zakresie do dowodu z opinii biegłego, co stanowiło naruszenie art. 278 § 1 k.p.c.

W uzasadnieniu apelacji skarżąca podniosła, że Sąd Okręgowy niesłusznie oparł swój wyrok na niekompletnych aktach osobowych oraz dokonał nieprawidłowej kwalifikacji i oceny wykonywanych przez skarżącą czynności polegających na nakładaniu apretury na części wierzchnie obuwia.

Podniosła, że sprzeczności, których dopatrył się Sąd Okręgowy, wynikają z tego, iż z racji wieku i nienajlepszego stanu zdrowia, nie jest w stanie przypomnieć sobie, w jakich dokładnie latach wykonywała poszczególne czynności. Wskazała, że nie wie, z jakich względów w świadectwie wykonywania pracy w warunkach szczególnych uwzględniono jej tylko okres 12 lat i 9 miesięcy takiej pracy. Podkreśliła, że nie jest w stanie dokonać sprostowania w świadectwie pracy, gdyż zakład pracy już nie istnieje.

W ocenie skarżącej Sąd Okręgowy dokonał nieprawidłowej oceny charakteru pracy skarżącej przy wykonywaniu apretury, gdyż czynność nakładania apretury na obuwie jest procesem wykańczania obuwia środkami chemicznymi, a zatem pracą o jakiej mowa w załączniku nr 1 (dziale VII ust. 14 pkt 3) do Zarządzenia nr 7 ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego z dnia 7 lipca 1987 r. Jeżeli pojawiły się wątpliwości co do tego, czy apreturowanie stanowi pracę w warunkach szczególnych, należało w ocenie skarżącej skorzystać z opinii biegłego w tym zakresie.

Wobec powyższego skarżąca wnosiła o: 1/ zmianę zaskarżonego wyroku i przyznanie jej prawa do emerytury; 2/ zasądzenie od organu rentowego kosztów postępowania apelacyjnego według norm przepisanych oraz 3/ dopuszczenie przed sądem drugiej instancji dowodu z opinii biegłego z zakresu obuwnictwa celem ustalenia, czy czynności wykonywane w związku z wykańczaniem obuwia, w szczególności apreturowanie (rozpylanie za pomocą pistoletu na elementy wierzchnie obuwia różnorodnych środków chemicznych) stanowią wykonywanie pracy w warunkach szczególnych, o jakiej mowa w myśl załącznika nr 1 (dział VII ust. 14 pkt 3) do zarządzenia nr 7 Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego z dnia 7 lipca 1987 r. w sprawie prac w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu chemicznego i lekkiego.

Ewentualnie wnosiła o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji z pozostawieniem temu sądowi orzeczenia o kosztach postępowania odwoławczego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

apelacja jest niezasadna i podlega oddaleniu.

Spór zaistniały w sprawie niniejszej sprowadzał się do ustalenia, czy ubezpieczona wykazała w postępowaniu, że legitymuje się 15-letnim okresem pracy w warunkach szczególnych, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Sąd Okręgowy stanął na stanowisku, że w okresach wskazanych w świadectwie pracy w szczególnych warunkach z dnia 31 października 2000 r., za wyjątkiem okresu pracy przy wykrawaniu elementów wierzchu (od 17 kwietnia 1975 r. do 7 grudnia 1976 r.), skarżąca istotnie wykonywała stale i w pełnym wymiarze pracę w warunkach szczególnych na stanowiskach określonych w dziale VII, poz. 14 wykazu A, stanowiącego załącznik do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. oraz w dziale VII, poz. 14, pkt 1 – 5 wykazu A stanowiącego załącznik nr 1 do Zarządzenia

Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego Nr 7 z dnia 7 lipca 1987 r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach w zakładach pracy resortu przemysłu chemicznego i lekkiego.

Sąd Okręgowy zasadnie wskazał, że choć dokument świadectwa pracy faktycznie nie określa ściśle rodzaju wykonywanych przez odwołującą czynności, zaś podane stanowisko „obuwnik” nie jest precyzyjne i zgodne z nazwą wskazaną w przepisach resortowych - zawierających wykaz stanowisk, na których wykonywana jest praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze - jednakże ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, a w szczególności z dokumentów zawartych w aktach osobowych i zeznań świadków wynika, że wnioskodawczyni w okresach wskazanych w świadectwie wykonywała stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, prace związane z klejeniem, szlifowaniem i wykańczaniem wyrobów przemysłu skórzanego, które to prace są wymienione w dziale VII, poz. 14 wykazu A stanowiącego załącznik do cytowanego rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r.

Zgodzić należy się z Sądem Okręgowym, że prace obuwnika przy ścieraniu, ścienianiu i szlifowaniu elementów wyrobów, nanoszeniu kleju i sklejanii elementów wyrobów z użyciem klejów toksycznych, formowaniu cholewek, ćwiekowaniu stanowią faktycznie prace w szczególnych warunkach, wymienione są odpowiednio w wykazie A, dziale VII, poz. 14 pkt 1, 2, 4 załącznika Nr 1 do zarządzenia nr 7 Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego z dnia 7 lipca 1987 r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu przemysłu chemicznego i lekkiego (Dz. Urz. z 1987 r., Nr 4).

Z okresów wymienionych w świadectwie pracy Sąd Okręgowy zasadnie wyłączył okresy urlopów bezpłatnych za lata 1994 – 95 oraz 1997 r. i 1999 r. w łącznym wymiarze 6 dni.

Sąd Okręgowy stwierdził, że ubezpieczona w pozostałym okresie zatrudnienia w Zakładzie Produkcji (...) w Ł. nie wykonywała prac szczególnych warunkach, gdyż prace polegające na pokrywaniu obuwia środkiem nabłyszczającym (tj. na tzw. apreturze) nie zostały wyszczególnione w powołanym wyżej wykazie A stanowiącym załącznik do cyt. rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. Zdaniem Sądu Okręgowego czynności te nie należą do prac polegających na wykańczaniu wyrobów przemysłu skórzanego. Apretura ma bowiem na celu jedynie uszlachetnienie materiału (skóry) nadając mu lepszych cech, podniesienie właściwości użytkowych.

W ocenie Sądu Apelacyjnego stanowisko takie uznać należy za błędne, bowiem w świetle zgromadzonego materiału dowodowego przyjąć należało, że

czynność nakładania apretury na obuwie jest procesem wykańczania obuwia środkami chemicznymi, a zatem pracą o jakiej mowa w Załączniku nr 1 (dział VII ust. 14 pkt 3) do Zarządzenia nr 7 Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego z dnia 7 lipca 1987 r.

Sąd Okręgowy oddalił wniosek dowodowy skarżącej o powołanie biegłego z zakresu obuwnictwa celem ustalenia, czy czynności wykonywane w związku z wykańczaniem obuwia, w szczególności apreturowanie stanowią wykonywanie pracy w warunkach szczególnych. Podkreślić bowiem należy, że opinia biegłego ma na celu ułatwienie sądowi należytej oceny zebranego materiału wtedy, gdy potrzebne są wiadomości specjalne, nie może natomiast sama być źródłem materiału faktycznego sprawy.

Natomiast pracy skarżącej przy apreturowaniu nie można zaliczyć do okresu pracy w warunkach szczególnych, uprawniającego do prawa do emerytury we wcześniejszym wieku z innej przyczyny.

Zgodnie z § 2 ust. 1 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

A zatem dla ustalenia, czy skarżąca wykonywała prace przy apretowaniu stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, niezbędne było równoległe ustalenie, w jakich konkretnie okresach praca taka była wykonywana, bowiem skarżąca w zakładzie pracy wykonywała również szereg innych czynności (wywijanie podszewek, zakładanie ozdób na cholewkach), które nie stanowiły prac w warunkach szczególnych.

Świadkowie, zeznający w sprawie, nie potrafili precyzyjnie wskazać okresów pracy skarżącej przy apretowaniu. Nie wykluczyli również, że mogły być jej powierzane okresowo inne prace.

Natomiast skarżąca w toku postępowania wskazywała okresy pracy przy czynnościach związanych z apretowaniem w sposób bardzo ogólnikowy („pracowałam długo ...”; „nie pamiętam dokładnie w jakich latach ...”). Przesłuchana w charakterze strony przed sądem pierwszej instancji skarżąca zeznała, że przed urodzeniem trzeciego dziecka pracowała przez kilka lat przy apretowaniu, nie wskazując jednak konkretnych okresów. Na rozprawie apelacyjnej skarżąca wyjaśniała zaś, że pracowała przy apreturze od 1981 r. przez około 5-6 lat, nie pamiętała okoliczności rozpoczęcia wykonywania tych zajęć stale i w pełnym wymiarze. Tymczasem zauważyć należy, że z akt osobowych skarżącej wynika, iż w okresach od 17 marca 1982 r. do 2 maja 1983 r., od 10 września 1984 r. do 30 grudnia 1984 r. i od 2 maja 1985 r. do 16 stycznia 1987 r. W. K. przebywała na urlopowach wychowawczych, nie mogła zatem we wskazanym przez siebie okresie wykonywać pracy w warunkach szczególnych przy apretowaniu.

Wobec powyższego jedynym, precyzyjnym dowodem na to, kiedy skarżąca wykonywała pracę w warunkach szczególnych, są prowadzone dla niej przez zakład osobowe karty pracy w warunkach szczególnych, z których nie wynika, aby skarżąca wykonywała czynności przy apretowaniu. W ocenie Sądu Apelacyjnego skarżąca nie podważyła skutecznie treści powyższych dokumentów.

W tym stanie rzeczy nie można zaliczyć pracy skarżącej przy apreturze do okresu pracy w warunkach szczególnych.

W toku procesu skarżąca udowodniła jedynie 11 lat, 1 miesiąc i 9 dni okresu pracy w warunkach szczególnych, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze.

A zatem nie udowodniła, że legitymuje się co najmniej 15-letnim okresem pracy w warunkach szczególnych. O uprawnieniu do emerytury na podstawie § 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) decyduje zaś łączne spełnienie przez pracownika wszystkich warunków określonych w tym przepisie, a nie jego przekonanie, że charakter lub warunki pracy wystarczają do uznania jej za wykonywaną w szczególnych warunkach (por. wyrok Sądu Najwyższego z 21 listopada 2001 r., sygn.. II UKN 598/00, publ. OSNP 2003/17/419).

W tym stanie rzeczy z uwagi na to, że skarżąca nie spełniła wszystkich warunków koniecznych do przyznania prawa do emerytury na podstawie art. art. 184 ust. 1 i 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w zw. z art. 32 ust. 2 i 4 tej ustawy i w zw. z § 2 ust. 1 i § 4 ust. 1 pkt 1 i 3 Rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, stwierdzić należy, że zaskarżony wyrok odpowiada prawu. Apelacja nie zawiera zaś żadnej argumentacji przemawiającej za uwzględnieniem wniesionego środka zaskarżenia.

Mając powyższe na względzie Sąd Apelacyjny orzekł, na podstawie art. 385 k.p.c., jak w sentencji.